

บทสรุปผู้บริหาร Executive Summary

รายละเอียดเกี่ยวกับแผนงานวิจัย

ชื่อเรื่อง

- (ภาษาไทย) การพัฒนาคลัสเตอร์ของกลุ่มธุรกิจขนมไทยท้องถิ่นและการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับเส้นทางใหม่ของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารในภูมิภาคตะวันตก
- (ภาษาอังกฤษ) Cluster development for local Thai dessert commerce and database management system design to set up the new travelling routes for gastronomic tourism in western region

ชื่อคณะผู้วิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณศรี ลีจิระจำเนียร
ภาควิชาเทคโนโลยีอาหาร คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ตำบลสนามจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000
โทรศัพท์ 034 272194 โทรสาร 034 219 3611.2.2
2. ดร. มัลลิกา ศิริพิศ
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
โทรศัพท์ 032 594043-50 โทรสาร 032 5940221.2.3
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประมุข ภาระกุลสุขสถิตย์
ภาควิชาเทคโนโลยีชีวภาพ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ 02 5625079 โทรสาร 02 5794096

งบประมาณและระยะเวลาทำวิจัย

ได้รับงบประมาณ 4,046,460 บาทประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555

ระยะเวลาทำวิจัย ตั้งแต่ วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.2555 ถึง วันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2556

สรุปโครงการวิจัย

สำหรับแผนงานวิจัย การพัฒนาคลัสเตอร์ของกลุ่มธุรกิจขนมไทยท้องถิ่นและการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับเส้นทางใหม่ของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารในภูมิภาคตะวันตกเป็นการศึกษาและสำรวจข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารด้านขนมไทยในพื้นที่ภูมิภาคตะวันตก 8 จังหวัด คือ นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร โดยโครงการนี้ได้มีการศึกษาและสำรวจข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารด้านขนมไทยในพื้นที่ภูมิภาคตะวันตก ศึกษาภาพการณ์ท่องเที่ยวตลอดจนวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารด้านขนมไทยในพื้นที่ภูมิภาคตะวันตก โดยศึกษาเส้นทาง 4 เส้นทาง คือ เส้นทางตามรอยน้ำตาล(โตนด) เส้นทางลำนำคำหวาน เส้นทางชุดทองลงลิ้ม และเส้นทางทองคำชาวแห่งธรรมชาติ เพื่อศึกษาศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวดังกล่าว ซึ่งเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแนวใหม่ของประเทศไทย ส่วนที่สองเป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากหรือสินค้าที่ระลึกตามแนวคิดใหม่โดยใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ทางอาหารและแนวคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยว โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์จากนักท่องเที่ยวและการระดมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์แนวคิดใหม่ที่สอดคล้องกับเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารทั้ง 4 เส้นทาง แล้วศึกษาศักยภาพความเป็นไปได้ของผลิตภัณฑ์แนวคิดใหม่ร่วมกับเส้นทางท่องเที่ยวดังกล่าว ส่วนที่สามเป็นการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการท่องเที่ยวตลอดเส้นทางเรียนรู้อาหารด้านขนมไทย โดยมีข้อมูลของผลิตภัณฑ์ขนมไทย ตามสถานที่และเส้นทางท่องเที่ยว แล้วจัดทำเว็บไซต์ระบบสารสนเทศ สำหรับประชาสัมพันธ์และสนับสนุนการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ขนมไทยในแต่ละพื้นที่ของภูมิภาคตะวันตก ซึ่งจากผลงานวิจัยที่ได้ทั้งสามส่วนทำให้ได้เส้นทางท่องเที่ยวที่มีการสอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้อาหารด้านขนมไทยซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการทำขนมในแต่ละเส้นทางและการนำวัตถุดิบมาพัฒนาเพื่อให้เกิดขนมไทยต่างๆ โดยสถานที่แต่ละสถานที่ที่มีสิ่งที่น่าสนใจแตกต่างกันทั้งการเรียนรู้จากภูมิปัญญาทางเกษตร หัตถกรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เป็นต้น จากการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวทำให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยว 3 รูปแบบ คือ การท่องเที่ยวแบบไปเช้า – เย็นกลับ การท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน และ การท่องเที่ยวแบบ 3 วัน 2 คืน โดยเส้นทางตามรอยน้ำตาลโตนดมีเส้นทางท่องเที่ยวดังนี้ การท่องเที่ยวแบบไปเช้า – เย็นกลับ (ตามรอยน้ำตาลโตนด) การท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน (นครชุมหวาน) และการท่องเที่ยวแบบ 3 วัน 2 คืน (สืบสานตำนานตาลโตนด) เส้นทางลำนำคำหวานมีเส้นทางท่องเที่ยวที่แนะนำ คือ การท่องเที่ยวแบบไปเช้า – เย็นกลับ (ย้อนรอยคำหวาน) การท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน (สืบสานวันวาน) และการท่องเที่ยวแบบ 3 วัน 2 คืน (รักษาด้านานเรื่องเล่า) เส้นทางชุดทองลงลิ้ม มีเส้นทางท่องเที่ยวดังนี้ การท่องเที่ยวภายใน 1 วัน (ชุดทอง) การท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน (วิถีทอง) และการท่องเที่ยวแบบ 3 วัน 2 คืน (จำลองทอง) และเส้นทางสุดท้ายคือทองคำชาวแห่งธรรมชาติ มีเส้นทางท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวแบบไปเช้า – เย็นกลับ (เส้นทางแรกนาขวัญ)

การท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน (เส้นทางสู่ขวัญข้าว) และการท่องเที่ยวแบบ 3 วัน 2 คืน (เส้นทางทองคำชาวแห่งธรรมชาติ จากเมล็ดข้าว...สู่ขนมไทย) ซึ่งได้มีการประเมินผ่านผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวมาพิจารณาตามเกณฑ์ต่างๆ และการจัดกิจกรรม Fam Trip ในรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน พบว่าเส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 4 เส้นทางนี้มีความน่าสนใจที่จะสามารถนำไปพัฒนาให้เกิดศักยภาพในเชิงพาณิชย์ในการนำไปพัฒนาเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านขนมไทยต่อไป

ส่วนของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากหรือสินค้าที่ระลึกตามแนวคิดใหม่เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารทั้ง 4 เส้นทาง พบว่าได้ผลิตภัณฑ์ขนมไทยจากเส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 4 เส้นทาง จำนวน 8 ผลิตภัณฑ์ คือ เส้นทางตามรอยน้ำตาลโดนด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ตาลละตุนาหงัน (ตาลคู่) และตาลละมุน (ขนมตาลทรงเครื่อง) เส้นทางลำนำคำหวาน ได้แก่ หยอดน้ำสังข์ และนางลอย เส้นทางทองคำชาวแห่งธรรมชาติ ได้แก่ ข้าวหอม และข้าวศรีนิล และเส้นทางชุดทองลงลิ้ม ได้แก่ ศรีสุพรรณ และทศทัต ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์ขนมทั้ง 8 ผลิตภัณฑ์ได้มีการประเมินทางประสาทสัมผัสและทดสอบศักยภาพในเชิงพาณิชย์กับนักท่องเที่ยวในพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว พบว่ามีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ทุก ๆ ตัวซึ่งได้รับผลตอบรับจากกลุ่มผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวที่ได้ทำการทดสอบผลิตภัณฑ์แล้ว และยังได้มีการทดสอบผลิตภัณฑ์ต่างๆ เหล่านี้ร่วมกับเส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 4 เส้นทาง พบว่าขนมแนวคิดใหม่และของฝากสอดคล้องกับเส้นทางท่องเที่ยวเป็นอย่างดี อีกทั้งบรรจุภัณฑ์ก็มีความสวยงาม พิถีพิถันรายละเอียด ในการบอกเล่าเรื่องราวของขนมและเส้นทางท่องเที่ยวต่างๆ อย่างไรก็ตามเมื่อนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ อาจจะต้องมีการประยุกต์ปรับปรุงแก้ไขผลิตภัณฑ์ให้มีความสอดคล้องกับกระบวนการผลิต ควบคุมต้นทุน และวัตถุดิบให้มีความเหมาะสมเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพที่ดีและมีความสม่ำเสมอในทุกๆ ลอตของการผลิต อีกทั้งบรรจุภัณฑ์ที่ได้ออกแบบมาจะราคาต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์ค่อนข้างสูง ซึ่งมีความแตกต่างกันตามรายละเอียดของบรรจุภัณฑ์แต่ละชนิด ซึ่งหากผู้ประกอบการที่จะนำองค์ความรู้และแนวคิดนี้ไปใช้ในเชิงพาณิชย์จะต้องมีการประยุกต์ใช้บรรจุภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ประกอบการต่อไป แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมของฝากนี้ ถือเป็นแนวคิดต้นแบบในการนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากและของที่ระลึกในการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นๆ หรือในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ซึ่งถือเป็นต้นแบบที่ดีในการยกระดับมาตรฐานสินค้าของฝากหรือของที่ระลึกที่อยู่ในการท่องเที่ยวของประเทศไทยอีกด้วย

การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิง และเรียนรู้การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ภายใต้แนวคิด “เที่ยวไป กินไป เรียนรู้ไป” นั้น ถือเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ในการสื่อสาร การนัดหมาย และการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในยุคปัจจุบัน และจากกระแสยุคดิจิทัลนี้เองอาจเรียกได้ว่ากิจกรรมในชีวิตประจำวันต่างๆ ล้วนแล้วแต่มีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ด้วย เราจึงไม่สามารถปฏิเสธความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้คนมากมายในปัจจุบันได้ โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยวที่ใน

ปัจจุบันนักท่องเที่ยว หรือผู้ที่เตรียมตัวจะเดินทางท่องเที่ยวจำนวนมากใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลเพื่อเตรียมตัวในการเดินทาง นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการจองเที่ยวบิน โรงแรม ร้านอาหาร หรือแม้แต่บทความ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E book) ซึ่งแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามระบบฐานข้อมูลที่ดีนั้นต้องเป็นระบบที่เคลื่อนไหวได้ (dynamic) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดระบบนิเวศที่ดีต่อผู้ใช้งาน เกิดการใช้งานซ้ำ และบอกต่อให้มีการตรวจสอบระบบระหว่างผู้ใช้งานและผู้ดูแลระบบ ดังนั้นหน่วยงานหลักด้านการท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จึงควรได้รับโอกาสการส่งต่อระบบดังกล่าวเพื่อสานต่อให้เกิดการใช้งานในวงกว้างต่อไปภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่นี้

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่ายังมีพื้นที่ในการเติบโตได้อย่างมาก ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีในการกระตุ้น และพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เข้าใช้ระบบฐานข้อมูลที่ภาครัฐเป็นผู้พัฒนาขึ้นผ่านกระบวนการวิจัย โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับเจาะกลุ่มลูกค้าที่นิยมใช้บริการผ่านทางระบบออนไลน์ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการปรับตัวให้ทันต่อการแข่งขันในอนาคตที่ประเทศไทยจะต้องเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 อีกด้วย